

**Protocol
doorstromen in
de basisschool**

**schooljaar
2019-2020**

Versie
januari 2020

Doel van dit protocol

Met dit protocol willen we ouders/verzorgers informeren hoe wij als school omgaan met de beslissing om een leerling al dan niet door te laten stromen naar een volgende groep. Naast een algemeen deel worden procedures en afspraken ook in een specifiek deel voor de kleuters beschreven.

Inleiding

Elk leerjaar kijken we of de leerlingen zich voldoende hebben ontwikkeld om door te kunnen stromen naar een volgende groep. Als een leerling te veel achterblijft kan van doorstroming mogelijk geen sprake zijn. Voor de leerlingen, hun ouders/verzorgers en de school is dit een ingrijpende beslissing, die om een heel zorgvuldige afweging vraagt.

Als het even kan bieden wij een leerling die zich minder ontwikkelt een aangepast programma aan binnen de groep. Het kind krijgt dan een individueel programma aangeboden aangepast aan zijn of haar mogelijkheden. Dit programma kan gericht zijn op het terugbrengen naar het niveau van de jaargroep of is gericht op een eigen individueel lager niveau. Dit laatste kan leiden tot een onderbroken doorstroming of een lager eindniveau aan het einde van de basisschoolperiode.

Uitgangspunten

- Er wordt alleen voor een onderbroken doorstroming gekozen, wanneer dat echt de beste oplossing is voor de problemen van het kind
 - Er kan alleen sprake zijn van een verlengde basisschoolperiode wanneer het kind onvoldoende vorderingen maakt, vergeleken met de algemene norm. Daarbij kijken we naar verschillende factoren, met name cognitieve ontwikkeling (kennis), werkhouding, sociaal-emotionele ontwikkeling en motorische ontwikkeling.
 - Heel belangrijk: Er moet absoluut sprake zijn van een combinatie van factoren.
 - De schoolloopbaan mag maximaal met een jaar worden verlengd. We gaan er van uit, dat het kind de rest van de schoolloopbaan vervolgens “normaal” (het programma van de nieuwe groep) of met een aangepast programma kan volgen. In het laatste geval komt het voor, dat een kind het eindniveau van groep 8 geheel of gedeeltelijk niet haalt.
-
- Als sprake is van een verlengde basisschoolperiode moet er een handelingsplan worden gemaakt voor het kind. Hierin komen bijvoorbeeld de volgende aspecten aan de orde :

- meer zelfvertrouwen/minder faalangst
- betere concentratie
- betere sociale vaardigheden
- betere werkhouding
- betere leerprestaties
- inhalen van de achterstand

Criteria die gehanteerd worden bij doorstroming naar een volgende groep

Zoals opgemerkt kijken we naar verschillende factoren: cognitieve ontwikkeling (kennis), werkhouding, sociaal-emotionele ontwikkeling en motorische ontwikkeling. Voor een deel gaat het hierbij om inschattingen van de leerkrachten, maar waar mogelijk laten we ons hierbij ondersteunen door objectieve gegevens uit testen en toetsen die we bij de leerlingen afnemen. Zo krijgen we een zo volledig mogelijk totaalbeeld van de leerling. Hieronder staan de toets criteria concreet uitgewerkt.

Uitwerking

Indien er ontwikkelingsproblemen worden geconstateerd, wordt zo snel mogelijk contact gezocht met de ouders/verzorgers, waarbij ze worden uitgenodigd voor een gesprek. Wanneer een definitieve beslissing genomen moet worden betreffende een schoolloopbaanverlenging, kan indien gewenst bij het gesprek met de ouders naast de groepsleerkracht ook de interne begeleider of de directeur aanwezig zijn.

Ten slotte

De school heeft het laatste woord in de beslissing om een kind te laten doorstromen. Dit gebeurt echter altijd na zorgvuldig overleg met de ouders/verzorgers van het kind. Als het beeld van de school en het beeld van de ouders met betrekking tot de ontwikkeling van het kind erg verschilt en er geen overeenstemming bereikt wordt, kunnen de ouders een voor de school aanvaardbare deskundige raadplegen. Ouders en school zullen zich dan conformeren aan het advies van deze deskundige. Als het advies van de deskundige ook extra maatregelen met betrekking tot de zorg voor de leerling inhoudt, moeten deze maatregelen echter wel passen binnen het zorgbeleid van de school.

Communicatie

Indien een kind niet meegaat naar de volgende groep is de communicatie hierover naar het kind en de groep heel belangrijk. Hierover moeten zorgvuldige afspraken tussen de leerkracht en de ouders worden gemaakt.

Uitwerking toetscriteria m.b.t. onafhankelijke toetsen.

Voor groep 1:

Observaties op basis van SLO doelen.

Voor groep 2 (alleen nog schooljaar 2019-2020):

Voldoende profiel : I - II - III- score

Twijfelachtig profiel : lage III -scores in combinatie met één IV/V/ V- score

Onvoldoende profiel : meerdere IV/V/V- scores

Groep 3:

Voldoende profiel : I - II - III- score

Beheerst E3 of meer

Twijfelachtig profiel: AVI M3 + lage III -scores in combinatie met één IV, V of V- score

Onvoldoende profiel: Meerdere IV/V/V- scores in combinatie met AVI M3 of lager.

Groep 4:

Voldoende profiel : I - II – III -score

Beheerst E4 of meer

Twijfelachtig profiel: AVI M4 of lager + lage III- scores in combinatie met één IV/ V/V- score

Onvoldoende profiel: Meerdere IV/V/V- scores in combinatie met AVI M4 of lager.

Groep 5:

Voldoende profiel : I - II - III- score

Beheerst E5 of meer

Twijfelachtig profiel : AVI M5 of lager + lage III -scores in combinatie met één IV/V/ V- score

Onvoldoende profiel: Meerdere IV/V/V- scores in combinatie met AVI M5 of lager.

Groep 6 t/m 8:

Voldoende profiel : I - II – III –scores

Beheerst AVI E6 en hoger

Twijfelachtig profiel: AVI M6 of lager+ lage III -scores in combinatie met één IV/V/ V - score

Onvoldoende profiel: Meerdere IV/V/V- scores in combinatie met AVI M6 of lager.

Bij een **voldoende profiel**, is in principe sprake van een onbelemmerde doorstroming, mits de hierna genoemde factoren een andere beslissing rechtvaardigen.

**Protocol
doorstromen**

groep 1-2/2-3

**schooljaar
2019-2020**

Versie januari 2020

Doorstromen van groep 1 naar groep 2

Bij alle leerlingen van groep 1, die in het schooljaar daarop naar groep 2 gaan, worden observaties afgenomen die gebaseerd zijn op de SLO doelen. Daarnaast worden de uitkomsten van het door ons gehanteerde KanVas en CITO leerling volgsysteem voor de groepen 2 (alleen nog in schooljaar 2019-2020) geraadpleegd.

Op basis van gegevens uit de hierboven genoemde leerlingvolgsystemen en de observaties van de groepsleerkracht wordt er gekeken of een kind kan doorstromen naar groep 2. Uitzonderingen hierop zijn de leerlingen die zijn ingestroomd in de maanden januari t/m juli.

Deze leerlingen blijven na de zomervakantie in groep 1.

Bij alle leerlingen van groep 2, die in het schooljaar daarop naar groep 3 gaan, worden de CITO toetsen Taal voor Kleuters en Rekenen M2 en eventueel E2 afgenomen. Dit geldt alleen voor leerlingen met een lage III, IV of V score tijdens de M2 toets. Alleen nog in het schooljaar 2019-2020. Daarna worden de CITO toetsen ook voor de groepen 2 afgeschaft. We maken dan gebruik van een zelf ontwikkeld observatiesysteem, gebaseerd op de SLO doelen.

Op basis van de resultaten en de observaties wordt gekeken of het kind het jaar daarop kan doorstromen naar groep 3.

De gesprekken over een overgangsbeslissing begint bij ons in januari van groep 1.

De ouders worden eind januari / begin februari n.a.v. de registraties en observaties uitgenodigd voor een gesprek, waarin we meedelen of het kind met ingang van het volgende schooljaar kan doorstromen naar groep 2 kan of dat het misschien wenselijk is dat een kind in groep 1 blijft.

De uiteindelijke beslissing om een leerling door te laten stromen naar groep 2 of 3, wordt uiterlijk eind mei/begin juni genomen.

We hanteren hierbij de volgende criteria: een kind scoort onvoldoende op 1 of meerdere van de volgende ontwikkelingsgebieden:

o **Taalontwikkeling** (luisteren, spreken, schriftoriëntatie, auditieve waarneming)

o **Taal/denken /tijd**

o **Rekenen** (kenmerken van kleur en nuances, vorm, classificeren, grootte, seriëren, vergelijken, tellen, getallen, meten en wegen)

o **Ruimtelijke oriëntatie** (oriëntatie op het eigen lichaam, oriëntatie in de ruimte, relaties in ruimte, het platte vlak)

o **Visuele waarneming** (visuele discriminatie, analyse en synthese, visueel geheugen)

o **Motorische ontwikkeling** (grove en fijne motoriek)

o **Sociale ontwikkeling** (sociaal gedrag)

o **Gedrag m.b.t. spel en werkhouding** (vrij spel en werkhouding)

Als extra hulpmiddel gebruiken we ook de kleuter signaleringslijsten voor groep 2.

Begeleiding

We geven in het gesprek met ouders aan wat we in de periode januari tot het eind van het schooljaar gaan doen om de ontwikkeling van het kind te stimuleren.

De definitieve beslissing over de overgang naar groep 2 nemen we uiterlijk in de maand mei/begin juni.

Protocol Herfstkinderen

Volgens de wet en de toezichthouder (de onderwijsinspectie) gaan vanaf schooljaar 2010-2011 **kinderen die vóór 1 januari vier jaar worden, starten in groep 1** en aan het einde van het schooljaar kunnen ze doorstromen naar groep 2.

Zo kunnen zij de basisschool doorlopen in (minder dan) 8 jaar.

De Wet op het Primair Onderwijs (WPO) schrijft voor dat het kind recht heeft op een ononderbroken ontwikkeling en dat de basisschool doorlopen moet kunnen worden binnen acht jaar (WPO art.8, lid 7 sub b). Dat betekent dat een kind in het normale geval de kleutergroepen in maximaal twee jaar moet kunnen doorlopen)

Deze zgn. “herfstkinderen”, geboren tussen 1 oktober en 31 december, beginnen ook op onze school niet in de instroomgroep, maar in groep 1. Het is van belang dat we kunnen aansluiten bij de ontwikkeling van deze kleuters, daarom gaat de leerkracht na 6 weken in gesprek met de ouders. Aan het eind van het schooljaar kijken we hoe het kind zich heeft ontwikkeld en welke groep het beste bij hem/haar past.

Wij vinden de ontwikkeling van kinderen (sociaal-emotioneel en cognitief) bepalend, en niet zo zeer de geboortedatum en leeftijd.

Dit geldt overigens ook voor kleuters uit groep 2, die qua leeftijd wel zouden kunnen doorstromen naar groep 3, maar er nog niet klaar voor zijn. Zij krijgen een ‘verlengde kleuterperiode’. Uiteraard wordt dit door de school onderbouwd met argumenten en vindt dit alles in overleg met de ouders plaats. Het advies van de school is echter bindend.

(Zie ook ons protocol “ doorstromen en versnellen obs Ter Borch”)

De onderwijsbehoeften en de ontwikkeling van de leerlingen zijn steeds uitgangspunt voor het onderwijsaanbod en de begeleiding van de leerlingen, van groep 1 t/m 8.

Procedure m.b.t. herfstkinderen

Een kind dat in oktober, november of december 4 jaar wordt, start in groep 1.

Na 6 weken heeft de leerkracht een gesprek met de ouders/verzorgers. Tijdens dit gesprek wordt het protocol uitgelegd. De leerkracht maakt een verslag van het gesprek en voegt dit toe aan het dossier van het kind. Om als school goed te kunnen inspelen op de ontwikkeling en leefwereld van nieuwe leerlingen, vragen wij de ouders bij de start van het schooljaar, een algemeen intakeformulier in te vullen (zie bijlage).

Januari/ Februari: Tijdens de oudercontactavond heeft de leerkracht een voortgangsgesprek met de ouders/verzorgers. Onderwerp van gesprek is dan of het kind definitief in groep 1 blijft of de overstap maakt naar groep 2.

Mei/Juni: Aan de hand van het registratie- en observatiesysteem heeft de leerkracht tijdens de contactavond een voortgangsgesprek met de ouders/verzorgers. In de maanden mei/juni wordt definitief het besluit genomen of het kind doorgaat naar groep 2 of in groep 1 blijft. We blijven het kind in het hierop volgende schooljaar volgen en wordt er gekeken of het kind gaat doorstromen naar groep 3.

Augustus/September (hierop volgend schooljaar) :

Als het kind doorstroomt van groep 1 naar 2 zal het leerstofaanbod op groep 2 niveau worden aangeboden. Tijdens de eerste oudergesprekken (in de maand november) bespreekt de groepsleerkracht de vorderingen en de ontwikkeling van het kind. Als het advies luidt dat het kind in groep 1 blijft, dan gaan we verder waar het kind gebleven is. In het oudergesprek in oktober/november over de ontwikkeling van het kind, doet het kind wellicht soms mee met de stof van groep 2.

In januari/februari van dit schooljaar wordt definitief het besluit genomen of het kind doorgaat naar groep 3 of in groep 2 blijft. We blijven het kind ook in deze laatste periode van dit schooljaar volgen. Het standpunt van de school wordt onderbouwd met registratie- en observatiegegevens, alle gegevens worden met de ouders besproken. Het advies van de school is bindend. Alleen in januari 2020 worden nog de CITO toetsen Taal en Rekenen bij de kleuters van groep 2 afgenomen. Daarna niet meer en wordt er overgegaan op het eigen ontwikkelde observatie- en registratiesysteem gebaseerd op de doelen van het SLO.

De overgang groep 2 naar groep 3

Halverwege groep 2, na toetsing in januari/februari 2020, stellen we ons de vraag of er sprake is van een doorgaande ontwikkeling van een kind bij een overgang naar groep 3. Na schooljaar 2019-2020 gebruiken we hiervoor alleen het zelf ontwikkeld observatie- en registratiesysteem voor kleuters, gebaseerd op de doelen van het SLO.

Soms zijn kinderen in groep 2 nog erg gericht op spelen en open onderwijssituaties dat de overgang naar groep 3 te abrupt is en geen doorgaande ontwikkeling kan garanderen.

Soms is er sprake van specifieke ontwikkelingsproblemen of ontwikkelingsstoornissen. Dat betekent dat we de overgangsbeslissing van groep 2 naar groep 3 zeer overwogen moeten nemen.

In groep 2 kan onderscheid gemaakt worden tussen kinderen:

- Kinderen die op niveau zijn
- Kinderen met een beperkte ontwikkelingsmogelijkheid
- Kinderen die op 1 of meerdere ontwikkelingsgebieden onder hun leeftijdsniveau presteren
- Kinderen die nog geen zes jaar zijn maar verder zijn dan hun leeftijdsgenoten

Bij kinderen die nog niet op niveau zijn, volgen we de procedure voor een eventuele overgang van groep 2 naar groep 3 die hieronder beschreven staat:

Het signaal

De gesprekken over een overgangsbeslissing begint bij ons in januari groep 2 van het schooljaar. Naast de gegevens uit het leerlingvolgsysteem (observaties, registraties en handelingsplan (en) nemen we in januari de CITO toetsen Taal voor Kleuters en Rekenen af. Dit geldt alleen nog voor het schooljaar 2019-2020. Daarna gaan we over op het eigen ontworpen observatie- en registratiesysteem op basis van de SLO doelen.

De ouders worden eind januari / begin februari uitgenodigd voor een gesprek, waarin we onze twijfels meedelen of het kind met ingang van het volgend schooljaar wel in groep 3 kan beginnen.

We hanteren hierbij de volgende criteria: als een kind onvoldoende scoort op 1 of meerdere van de volgende ontwikkelingsgebieden:

o Taalontwikkeling (luisteren, spreken, schriftoriëntatie, auditieve waarneming)

o Taal/denken/tijd

o Rekenen (kenmerken van kleur en nuances, vorm, classificeren, grootte, seriëren, vergelijken, tellen, getallen, meten en wegen)

o Ruimtelijke oriëntatie (oriëntatie op het eigen lichaam, oriëntatie in de ruimte, relaties in ruimte, het platte vlak)

o Visuele waarneming (visuele discriminatie, analyse en synthese, visueel geheugen)

o Motorische ontwikkeling (grote en fijne motoriek)

o Sociale ontwikkeling (sociaal gedrag)

o Gedrag m.b.t. spel en werkhouding (vrij spel en werkhouding)

Begeleiding

We geven in het gesprek met ouders aan wat we in de periode januari tot het eind van het schooljaar gaan doen om de ontwikkeling van het kind te stimuleren en op welke wijze men daar thuis eventueel aan bij zou kunnen dragen.

De definitieve beslissing over het vervolg van de schoolloopbaan van het kind nemen we eind mei/ begin juni. Gekoppeld aan die beslissing geven we ook aan hoe we het kind bij de groep 2 verlenging willen begeleiden. Daarbij kan het gaan om het kind de gelegenheid te geven zich verder te ontwikkelen, het bieden van speciale begeleiding en het bieden van bijvoorbeeld leesbegeleiding aan kinderen die in de loop van het jaar toe zijn aan lezen.

We streven naar een besluit dat door iedere betrokkene gedragen wordt. De praktijk leert dat we op grond van onze ervaring een goede inschatting kunnen maken. Onjuist genomen beslissingen kunnen gevolgen hebben voor de schoolloopbaan van een kind en het onderwijs aan een hele groep. Daarom hebben we ervoor gekozen dat een schooladvies **bindend** is.

Leerlingenzorg

In oktober van het hierop volgende jaar zal onderzocht worden hoe het gaat met de kinderen waar bij het bovenstaande is uitgevoerd.

Dit gebeurt tijdens een leerlingenbespreking.

Vervroegd naar een andere groep (kleuters)

Soms zijn kinderen op alle gebieden verder dan hun leeftijdsgenoten. Vaak blijkt dit al in groep 1. De leerkracht kan dan in overleg met de ouders beslissen dat een leerling eerder met activiteiten van groep 2 mee gaat draaien om hem/haar de ontwikkelingskansen te geven waar het kind aan toe is. Dit wil niet zeggen dat de leerling dan automatisch het volgende schooljaar doorstroomt naar groep 3.

Als een kind in groep 1/2 erg goed presteert, kan het wel eens voorkomen dat een leerling vervroegd doorstroomt naar groep 3.

Dit zijn echter uitzonderingen! Om deze beslissing te kunnen nemen kijkt de leerkracht naar de volgende aspecten:

- o De **taalontwikkeling** is erg belangrijk; spreekt de leerling in goed opgebouwde zinnen, heeft het een rijke woordenschat, beheerst hij de leesvoorwaarden.
- o Op het gebied van de **rekenontwikkeling** moet een kind goed kunnen tellen, meten, wegen en logisch kunnen denken.
- o **Ruimtelijke oriëntatie** (oriëntatie op het eigen lichaam, de ruimte, relaties in ruimte, het platte vlak)
- o **Visuele waarneming** (visuele discriminatie, analyse en synthese, visueel geheugen)
- o M.b.t. de **motorische ontwikkeling** (grote en fijne motoriek) moet een kind de fijne motoriek beheersen omdat het moet leren schrijven.
- o Hoe is de **sociale ontwikkeling** van het kind; speelt het met kinderen van groep 2, voelt het zich thuis bij deze leeftijdsgroep en is de leerling ook door andere kinderen in de groep opgenomen. Het kind moet emotioneel stabiel zijn en zelfvertrouwen hebben.
- o **Gedrag m.b.t. de werkhouding** moet erg goed zijn; een kind moet langere tijd achter elkaar door kunnen blijven werken, gemotiveerd zijn om te werken en het kind moet ook uit zichzelf regelmatig kiezen voor ontwikkelingsmaterialen en moeilijke spelletjes.
- o Hoe staat het kind in de **spelontwikkeling**; is er sprake van gevorderd rollenspel, zoekt het kind ook naar extra uitdagingen in het spel, kiest het ook voor moeilijke activiteiten.
- o Het kind moet snel van begrip zijn, een goede concentratie hebben, een brede belangstelling hebben en goed gemotiveerd zijn om naar groep 3 te gaan.

We bekijken deze aspecten d.m.v. observaties, registraties en handelingsplannen. Ook nemen we in schooljaar 2019-2020 nog de volgende toetsen af:

- CITO Taal voor kleuters groep 2
- CITO Rekenen voor kleuters groep 2
- De kleuter signaleringslijsten voor groep 2

Over het algemeen geldt dat kinderen bij wie overwogen wordt om vroegtijdig naar groep 3 door te stromen een duidelijke voorsprong moeten hebben op leeftijdsgenoten. Bij de CITO -toetsen betekent dit een I of hoge I+ score. De kinderen moeten alles goed mee kunnen doen op groep 2 niveau en liefst nog iets beter presteren, gedurende langere tijd.

Dit omdat er bij veel kinderen in de kleuterleeftijd sprake is van ontwikkeling voorsprongen die later weer ingelopen kunnen worden door de anderen. Er blijft sprake van uitzonderingen omdat in groep 2 veel aandacht geschonken wordt aan de brede ontwikkeling van de kinderen en in groep 3 meer aandacht is voor het cognitieve aspect. Dit is iets waar kinderen wel aan toe moeten zijn.

De beslissing

Het nemen van de beslissing t.a.v. de schoolloopbaan van het kind doen we aan de hand van de eerder beschreven overwegingen. Naar aanleiding hiervan wordt een verantwoorde beslissing genomen. Bij ernstige twijfel, of een leerling door kan gaan naar de volgende groep, is het advies van de school (groepsleerkracht, interne begeleider en directie) in het belang van het kind bindend.

Als een kind een ontwikkelingsvoorsprong heeft en de school (groepsleerkracht, interne begeleider en directie) heeft beslist dat het gewenst is om toch in groep 2 te blijven, wordt het kind verder in zijn/haar ontwikkeling begeleid. Gedurende het schooljaar wordt het kind gestimuleerd om oefeningen en activiteiten te gaan doen op een moeilijker niveau dan de andere kinderen. Halverwege het schooljaar starten we een programma voor deze kinderen. Zij krijgen oefeningen en opdrachten op hun niveau. Hierbij willen we tegemoetkomen aan de onderwijsbehoeften van het kind.

Ten slotte

De school heeft het laatste woord in de besluitvorming om een kind te laten doorstromen. Dit gebeurt echter altijd na zorgvuldig overleg met de ouders/verzorgers van het kind. Als het beeld van de school en het beeld van de ouders met betrekking tot de ontwikkeling van het kind erg verschilt en er geen overeenstemming bereikt wordt, kunnen de ouders een voor de school aanvaardbare deskundige raadplegen. Ouders en school zullen zich dan conformeren aan het advies van deze deskundige. Als het advies van de deskundige ook extra maatregelen met betrekking tot de zorg inhoudt, moeten deze maatregelen wel passen binnen het zorgbeleid van de school.